

Finansowane przez
Unię Europejską

FUNDACJA POMOCY
PRAWNEJ

EGIDA

SILA

demokracji

nr 2023-3-PL01-ESC30-SOL-000184131

ZBIÓR INFORMACJI PRAWNYCH CZ. 2

SPIIS TREŚCI

Wolność słowa	3
Odpowiedzialność za czyn zabroniony	5
Obowiązek szkolny i obowiązek nauki	8
Rodzice w świetle prawa i codzienności	11
Zawody prawnicze	14

WOLNOŚĆ SŁOWA

Wolność słowa

Wolność słowa, wyrażana bezpośrednio lub poprzez środki przekazu, jest tradycyjną wolnością konstytucyjną. Artykuł 54 gwarantuje trzy odrębne choć powiązane ze sobą wolności: wolność wyrażania swoich poglądów, wolność pozyskiwania informacji oraz wolność rozpowszechniania informacji.

Wolność słowa jest zagwarantowana zarówno w prawie międzynarodowym, jak i krajowym. Konstytucja RP w artykule 54 zapewnia każdemu Polakowi „wolność wyrażania swoich poglądów”. Ma ona jednak swoją granicę, którą jest naruszenie dóbr osobistych drugiego człowieka.

Tam się kończy wolność słowa, gdzie strona, która wypowiada takie słowa zaczyna kogoś obrażać czy znieważać.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA CZYN ZABRONIONY

Czyn zabroniony

Zachowanie wypełniające ustawowe znamiona typu czynu zabronionego, czyli odpowiadające opisowi zachowania określonego w ustawie karnej. Czyn zabroniony jest obwarowany sankcją zastosowania kary kryminalnej, tym samym jest czynem bezprawnym karnie i stanowi element składający się na strukturę przestępstwa lub wykroczenia. Czyn zabroniony jest rodzajem czynu bezprawnego i stanowi zarazem jeden z czterech podstawowych komponentów przestępstwa lub wykroczenia. Pozostałymi są: bezprawność, wina i społeczna szkodliwość (w wypadku przestępstwa – większa, niż znikoma; w odniesieniu do wykroczenia nie ma takiego wymogu). Oznacza to, że każde przestępstwo lub wykroczenie jest jednocześnie czynem zabronionym, natomiast nie każdy czyn zabroniony stanowi przestępstwo lub wykroczenie (nie jest nim, gdy zabraknie któregośkolwiek z pozostałych trzech elementów definicji przestępstwa lub wykroczenia).

Zasady odpowiedzialności

Za wykroczenie ponosi odpowiedzialność ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat. Odpowiedzialności podlegają czyny popełnione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na statku wodnym lub powietrznym, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Odpowiedzialności podlega działanie umyślne lub nieumyślne, chyba że ustawa przewiduje odpowiedzialność tylko za działanie umyślne. Jeżeli ustawa tak stanowi karze za wykroczenie podlega również usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo w popełnieniu wykroczenia.

Katalog kar

Karami są:

- 1) areszt – kara aresztu trwa najkrócej 5, najdłużej 30 dni, wymierza się ją w dniach;
- 2) ograniczenie wolności – kara ograniczenia wolności trwa 1 miesiąc;
- 3) grzywna – wymierza się ją w wysokości od 20 do 5 000 zł, chyba że ustawa stanowi inaczej;
- 4) nagana.

Katalog środków karnych

Środkami karnymi są:

- 1) zakaz prowadzenia pojazdów;
- 2) przepadek przedmiotów;
- 3) nawiązka;
- 4) obowiązek naprawienia szkody;
- 5) podanie orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości w szczególny sposób;
- 6) inne środki karne określone przez ustawę.

OBOWIĄZEK SZKOLNY I OBOWIĄZEK NAUKI

Obowiązek szkolny

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo oświatowe nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18. roku życia, a obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, oraz trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18. roku życia.

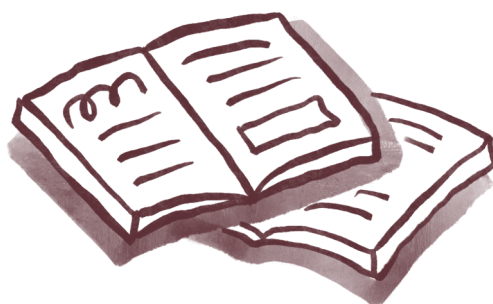
Na wniosek rodziców naukę w szkole podstawowej może także rozpocząć dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat.

Kontrolę spełniania obowiązku szkolnego przeprowadza dyrektor szkoły, w której obwodzie dziecko mieszka.

Rodzice, których dzieci spełniają obowiązek szkolny w sposób określony w art. 36 ust. 10 pkt 1 i 2 ustawy Prawo oświatowe mają obowiązek informowania, w terminie do dnia 30 września każdego roku, dyrektora szkoły podstawowej, w której obwodzie dziecko mieszka o formie spełniania tego obowiązku. Dotyczy to dzieci, które spełniają obowiązek szkolny:

- 1) za granicą, w tym na podstawie umów międzynarodowych lub porozumień o współpracy bezpośredniej zawieranych przez szkoły, jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej lub w ramach programów edukacyjnych Unii Europejskiej;
- 2) przy przedstawicielstwie dyplomatycznym innego państwa w Polsce.

Powyższy obowiązek dotyczy również rodziców, których dzieci realizują również roczne przygotowanie przedszkolne.

Obowiązek nauki

W związku z konstytucyjnym obowiązkiem pobierania nauki do 18 roku życia, po ukończeniu szkoły podstawowej młodzież jest zobligowana do dalszej nauki, która może być realizowana poprzez:

- 1) uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadpodstawowej;
- 2) realizowanie, zgodnie z odrębnymi przepisami, przygotowania zawodowego u pracodawcy.

Uczeń, który ukończył szkołę ponadpodstawową przed ukończeniem 18. roku życia, może również spełniać obowiązek nauki przez uczęszczanie do szkoły wyższej lub na kwalifikacyjne kursy zawodowe.

Za spełnianie obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki uznaje się również udział dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

Spełnianie obowiązku nauki przez młodzież zamieszkałą na terenie gminy jest kontrolowane przez tę gminę.

Rodzice dziecka podlegającego obowiązkowi nauki, na żądanie wójta gminy (burmistrza, prezydenta miasta), na terenie której dziecko mieszka, są obowiązani informować go o formie spełniania obowiązku nauki przez dziecko i zmianach w tym zakresie.

Niespełnianie obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

RODZICE W ŚWIETLE PRAWA I CODZIENNOŚCI

Zawarcie małżeństwa - Kodeks rodzinny i opiekuńczy

Art. 1. [Przesłanki zawarcia małżeństwa]

§ 1. Małżeństwo zostaje zawarte, gdy mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni złożą przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenia, że wstępują ze sobą w związek małżeński.

§ 2. Małżeństwo zostaje również zawarte, gdy mężczyzna i kobieta zawierający związek małżeński podlegający prawu wewnętrznemu kościoła albo innego związku wyznaniowego w obecności duchownego oświadczą wolę jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu i kierownik urzędu stanu cywilnego następnie sporządzi akt małżeństwa. Gdy zostaną spełnione powyższe przesłanki, małżeństwo uważa się za zawarte w chwili złożenia oświadczenia woli w obecności duchownego.

§ 3. Przepis paragrafu poprzedzającego stosuje się, jeżeli ratyfikowana umowa międzynarodowa lub ustawa regulująca stosunki między państwem a kościołem albo innym związkiem wyznaniowym przewiduje możliwość wywołania przez związek małżeński podlegający prawu wewnętrznemu tego kościoła albo innego związku wyznaniowego takich skutków, jakie pociąga za sobą zawarcie małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Związek między rodzicami i dziećmi w Polsce kształtuje się na podstawie wzajemnego szacunku, wsparcia i odpowiedzialności. Rodzice mają obowiązek zapewnić dziecku podstawowe potrzeby życiowe, jak opieka medyczna, mieszkanie i opieka domowa.

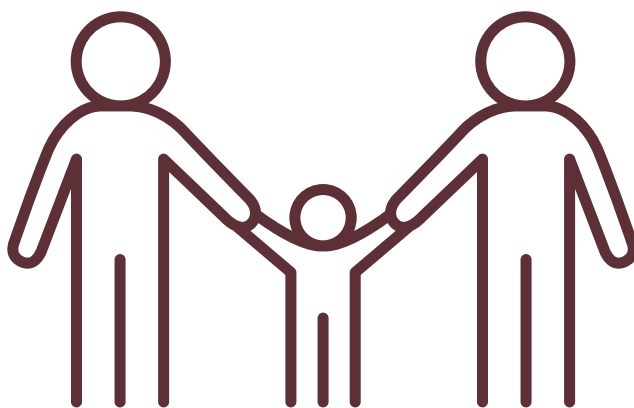

Obowiązki rodziców

- Zapewnienie dziecku warunków do rozwoju zdolności i zainteresowań
- Pokazywanie dziecku, jak budować dobre relacje ze światem i rozwiązywać problemy
- Uznawanie praw dziecka w rodzinie jako równych
- Angażowanie się w czynności ważne dla dziecka
- Angażowanie dziecka w zajęcia i sprawy dotyczące domu i rodziców
- Dawać dziecku właściwą dla wieku swobody

Relacja rodziców i dzieci

- Relacje między rodzicami są wzorem przyszłych relacji interpersonalnych dziecka
- Dziecko uczy się bardziej obserwując dorosłych niż słuchając ich pouczeń
- Dziecko wychowywane przez współpracujących, ciepłych, uzupełniających się rodziców, będzie szukało i starało się budować takie same relacje

ZAWODY PRAWNICZE

Adwokat i radca prawny – różnice i podobieństwa

Adwokat oraz radca prawny to profesje, które często są mylone. Głównym zadaniem adwokata jest udzielanie porad prawnych, reprezentowanie klientów przed sądami oraz sporządzanie opinii prawnych. Adwokaci działają głównie w kancelarii adwokackiej, a ich działalność skupia się na sprawach karnych, cywilnych i gospodarczych.

Radca prawny wykonuje podobne zadania, jednak jego kompetencje obejmują również współpracę z organami administracyjnymi oraz reprezentowanie klientów w sprawach administracyjnych. W ostatnich latach radcowie prawni zyskali prawo do reprezentowania klientów w sprawach karnych, co dodatkowo zbliżyło ich zakres obowiązków do adwokatów.

Notariusz pełni funkcję publicznego urzędnika, którego głównym zadaniem jest sporządzanie aktów notarialnych, takich jak umowy kupna-sprzedaży nieruchomości, testamenty czy pełnomocnictwa. Notariusz dba o to, by sporządzane dokumenty miały moc prawną oraz były zgodne z przepisami kodeksu karnego i cywilnego.

Prokurator odgrywa kluczową rolę w ściganiu przestępstw oraz przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Jest odpowiedzialny za wszczęcie postępowania procesowego oraz nadzór nad jego przebiegiem. Prokurator współpracuje z policją, organami ścigania oraz sądami, by zapewnić sprawiedliwość i praworządność.

Komornik sądowy to zawód związany z egzekwowaniem wyroków sądowych. Do jego obowiązków należy przeprowadzanie egzekucji z majątku dłużników oraz sporządzanie dokumentacji związanej z prowadzonymi postępowaniami. Komornik działa na podstawie przepisów prawa i w granicach wydanych przez sąd decyzji.

Referendarz sądowy to funkcja administracyjna, która wspiera sądy w ich codziennym funkcjonowaniu. Referendarze zajmują się m.in. sporządzaniem projektów orzeczeń oraz nadzorem nad formalnymi aspektami postępowania sądowego.

Rzecznik patentowy – specjalista w ochronie własności intelektualnej

Rzecznik patentowy to zawód, który wymaga specjalistycznej wiedzy z zakresu prawa własności przemysłowej. Jego zadaniem jest udzielanie pomocy prawnej w sprawach związanych z wynalazkami, znakami towarowymi oraz wzorami użytkowymi. Rzecznik patentowy współpracuje z urzędem patentowym oraz reprezentuje klientów przed sądami i organami administracyjnymi w sprawach dotyczących ochrony ich praw.

Finansowane przez
Unię Europejską

FUNDACJA POMOCY
PRAWNEJ

EGIDA

SIŁA

demokracji

nr 2023-3-PL01-ESC30-SOL-000184131

ZBIÓR INFORMACJI PRAWNYCH CZ. 2

